

SZERETETT TANÁROM, FRANK TIBOR EMLÉKÉRE*

IN LOVING MEMORY OF PROFESSOR TIBOR FRANK

Borhi László¹

Hahn István, Komoróczy Géza, Ferenczy Endre és a fiatal Frank Tibor a korai 1980-as évek ELTE bölcsészkarának legendás, meghatározó egyéniségei és – nagy szerencsémre – mindannyian tanáraink voltak. Szorosabb tanár-diák kapcsolatomban csak Tiborral alakult ki. Nem lehet elfelejteni mindig elegáns (öltöny és menő nyakkendő) megjelenését, szigorúsággal álcázott kedves, távolságtartóan közeli személyiségét; sztentori, határozott hangját, ahogy lelkesen magyarázza a középkori angol történelem rejtelmét, korrigálja az imádott angol nyelvben elkövetett nyelvtani vagy kiejtési hibákat. Követelt, de az akkori viszonyok között szokatlan módon adott is. Mindenkiel foglalkozott, mindenkire komolyan vett, aki tanácsért, irányításért fordult hozzá. Tanár volt, a szó legvalódibb értelmében, aki még féltve őrzött, felbecsülhetetlen eszmei értékű kéziratgyűjteményét is megosztotta a hallgatóival. Ő indított el a pályámon, melyhez fontos szempontokat adott: a források tisztelgetését és elemzését, a percepció és valóság bonyolult viszonyát és legfőképpen az igazság keresését, az intellektuális őszinteséget, annak a követelményét, hogy arra menjünk, amerre a kutatás visz bennünket – kompromisszum nélkül. Nem szerette a felületest, mottója a *knowledge in depth* (az elmélyült tudás) volt. Könyvei felüdülést jelentettek az akkori történelmi tárgyú könyvkiadás nem túl színes világában. Fejünkbe verte, hogy a magyar múlt csak a minket körülvevő világgal összevetve, a kölcsönhatásokon keresztül értelmezhető. Nyitott maradt más megközelítések iránt, gondolkodását nem torzította el dogma vagy a tudományos vizsgálaton

* A szöveg eredetileg a *Moszkvában már 1943-ban eldőlhetett Erdély sorsa...* címmel közölt tanulmány részeként jelent meg a *Századok* 2023, 157. évfolyam, 3. szám, 413. oldalán. Újraemlékezés a szerkesztőség engedélyével.

¹ Az MTA doktora; történész; egyetemi tanár, Indiana University Bloomington, USA; tudományos tanácsadó, Magyar Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet Jelenkortörténet osztály.

kívül álló szempont. Ő építette fel a magyar amerikanisztikát, fáradhatatlan motorja volt a magyar–amerikai kapcsolatok jobbításának, tanított és írt, sokat és főleg izgalmasat, jót, Kossuthról és Zerffi Gusztávról, az Osztrák–Magyar Monarchia brit megítéléséről, az amerikai rasszizmusról, a hazai szalonok zene- és művelődéstörténeti jelentőségéről. Minden, amit csinált, fontos volt neki. Hiányozni fog kedvessége, segítőkészsége, a mindig érdekes beszélgetések otthonában vagy a Szamos cukrászdában – „vegyél még egy sütit, kérj még egy fagyit”, ahogy szokta mondani. Hiányozni fog, és nemcsak nekem, hanem – leginkább – a magyar felsőoktatásnak és szellemi életnek.